

КУЛЬТУРНІ КОДИ МОВНО-КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Обсяг – 6 кредитів ЄКТС

Семестр 4; **Курс** другий

Дні, час, місце – згідно з розкладом

Інформація про викладача

Ім'я	Бондаренко Алла Іванівна
Контакти	E-mail: alla_bon@ukr.net , тел.: (068) 1312163
Робоче місце	Кафедра української мови, методики її навчання та перекладу (ауд. 213 Гоголівського корпусу)
Години консультацій	Вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Курс спрямовано на засвоєння знань про колективну й індивідуальну мовно-концептуальні картини світу, їхні предметні та непредметні культурні коди. Допоможе сформувати уявлення про різноманітність моделей універсуму, засобів вираження та системи вартостей, які перебувають у їхній основі, та причиново-наслідкових закономірностей зв'язків національної мови та культури.

Дисципліну зорієнтовано на вироблення здатності цінувати лінгвальну специфіку та полікультурність, зберігати та примножувати моральні, наукові цінності на основі особливостей розуміння мовознавчої галузі. Курс допомагає розвинути спроможність використовувати знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції та рівні в процесі наукового пошуку.

Дисципліна виробляє бачення важливості соціокультурного контексту для формування мовно-концептуальних уявлень про реальність, розвиває вміння володіти лінгвістичною термінологією, методами наукового аналізу для пояснення культурного кодування та створює основу для розуміння міжкультурної комунікації. Сприяє здатності здійснювати оригінальні дослідження в галузі лінгвокультурології.

Курс зорієнтовано на формування таких результатів навчання:

- Започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.
- Уміння критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей.
- Демонструвати прихильність до норм професійної етики, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності.
- Знати та переосмислювати наявні та/або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.
- Уміти критично і системно оцінювати результати науково-дослідницької роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок.
- Уміти окреслювати, досліджувати, репрезентувати актуальні питання української експресології, української лінгвокультурології та новітніх методик інтерпретації текстів.

Мета навчання

Вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей:

- Здатність розуміти предметну область і професійну діяльність.
- Здатність виявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності.
- Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем мовознавства й літературознавства.
- Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання в межах науково-дослідницької діяльності та/або професійної практики.
- Здатність застосовувати методи й методології наукового дослідження в царинах мовознавства та літературознавства, використовувати сучасні методи наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- Здатність комплексно розв'язувати сучасні проблеми в галузі гуманітарних наук у межах наукової школи української експресології, української лінгвокультурології та новітніх методик інтерпретації текстів.

Форми та методи навчання

Курс буде викладено у формі лекцій (* 30 / 10 год.), практичних занять (*30 /10 год.), а також організації самостійної роботи аспірантів у бібліотеках і комп'ютерних мережах (*120 / 160 год.). В основі навчання перебуватиме когнітивно-комунікативний підхід. Викладач використовуватиме інтерактивні методи.

Навчальна дисципліна передбачає використання підручників, посібників з українського мовознавства; наукових джерел інформації в галузі лінгвістики; лінгвістичних енциклопедій; електронного ілюстративного матеріалу, персональних гаджетів; інтернет-ресурсів.

Навчання відбуватиметься на платформі «Zoom», тому здобувачам потрібно мати відповідний обліковий запис.

** денної форми навчання / заочної та вечірньої форми навчання.*

Організація навчання

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	з/в
1	Предмет, об'єкт, головні завдання та ключові поняття дисципліни.	4	2
2	Структура та функції мовно-концептуальної картини світу.	6	2
3	Темпоральний код мовно-концептуальної картини світу.	6	2
4	Духовний код мовно-концептуальної картини світу.	4	2
5	Антропний код мовно-концептуальної картини світу.	6	1
6	Біоморфний код мовно-концептуальної картини світу.	4	1
Разом		**30**	**10**

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	з/в
1	Предмет, об'єкт, головні завдання, принципи та ключові	4	2

	поняття дисципліни.		
2	Структура та функції мовно-концептуальної картини світу.	6	2
3	Темпоральний код мовно-концептуальної картини світу.	6	2
4	Духовний код мовно-концептуальної картини світу.	4	2
5	Антропний код мовно-концептуальної картини світу.	6	1
6	Біоморфний код мовно-концептуальної картини світу	4	1
Разом		**30**	**10**

Тематика самостійної роботи

№	**Назва теми**	**Кількість годин**	
		денна	**з/в**
1	Колективна й індивідуальна картини світу.	20	25
2	Концептуалізація мовної картини світу.	20	30
3	Соматичний код мовно-концептуальної картини світу.	20	25
4	Просторовий код мовно-концептуальної картини світу.	20	25
5	Сенсорний код мовно-концептуальної картини світу.	20	30
6	Артефактний код мовно-концептуальної картини світу.	20	25
Разом		**120**	**60**

Оцінка

Підсумкову оцінку курсу буде обчислено з використанням таких складників:

Тема	**Вид роботи**	**Розподіл балів**
Мовно-концептуальна картина світу: структура, функції, основні поняття.	Складання тематичного портфоліо (презентація наукового повідомлення, тестування).	0 –23,3
Непредметні коди мовно-концептуальної картини світу	Складання тематичного портфоліо (презентація наукового повідомлення, тестування).	0 –23,3
Предметні коди мовно-концептуальної картини світу	Складання тематичного портфоліоь (презентація наукового повідомлення, тестування)	0 –23,4
Залік	**Есе в науковому стилі аргументативного характеру.** Зміст і форма есе засвідчують глибоке й повне оволодіння матеріалом. Зміст і форма есе містять незначні недоліки, що стосуються обсягу й розуміння матеріалу. Зміст і форма есе засвідчують поверхове оволодіння матеріалом, його фрагментарне розуміння. Зміст і форма есе засвідчують незнання необхідного матеріалу.	**0-30** 27–30 22, 5 – 26,5 18–22 0 – 17,5
Разом		**100**

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу. Водночас, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно, є можливість погодити графік навчання на основі академічного середовища «Уніком».

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайни. Крайньою межею складання портфоліо (завдання аналітичного характеру, презентації до наукових повідомлень) є три дні до дати заліку.

Перескладання здійснюється згідно із чинним положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним відділом аспірантури та докторантури.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися й дотримуватися норм Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf). Усю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамостійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

Під час виконання спільних завдань потрібно зазначати внесок кожного учасника.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти має ознайомитися та дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених в Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бондаренко А. Лінгвокультурологія: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2021. 197 с.
2. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. Київ: Логос, 2004. 283 с.
3. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд: монографія. Київ: НДІУ, 2007. 444 с.
4. Загнітко А., Богданова І. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання третє, перероблене й доповнене. Вінниця: ДонНу ім.

Василя Стуса, 2017. 287 с.
5. Кононенко В. Українська лінгвокультурологія: навчальний посібник. Київ: Плай, 2008. 392 с.
6. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: Академія, 2012. 285 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.

Додаткова література

1. Бондаренко А. І. Лінгвокультурний код часу в українському поетичному дискурсі кінця XX – XXI ст. *Мовознавчий вісник*: збірник наукових праць / відп. ред. Г. І. Мартинова. Вип. 26. Черкаси: ФОП Чабаненко Ю. А., 2019. С. 144–152.
2. Бондаренко А. І. Лінгвокультурні коди в контрастивному вимірі. *Література та культура Полісся*: науковий збірник. *Філологічні науки* / відп. редактор Г. В. Самойленко. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2021. Вип. 101. С. 107–118.
3. Бондаренко А. І. Образна семантика темпоральності українських поетичних текстів XX ст.: монографія. Ніжин: Видавець П. П. Лисенко М. М., 2017. 392 с.
4. Бондаренко А. І. Репрезентація лінгвокультурних кодів знахарського дискурсу. *Література та культура Полісся:* збірник наукових праць. *Філологічні науки* / за ред. Г. В. Самойленка. Ніжин: Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2019. Вип. 95. №12. С. 211–222.
5. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ: Довіра, 2003.703 с.
6. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Нариси: монографія. Київ: Довіра, 2007. 262 с.
7. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Київ – Черкаси: Брама, 2004. 276 с.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
9. Семашко Т.Ф. Мовні стереотипи із сенсорним компонентом в українській лінгвокультурі: монографія. Київ: Арт Економі, 2016. 380 с.
10. Словник символів культури України; за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка. Київ: Міленіум, 2000. 260 с.
11. A. Bondarenko, G. Samoilenko, T.Semashko. Language personality of Vasyl Stus in the discourse dimension. *Ad alta*: jornal of interdisciplinary research. Chech Republic, 2021. Volum 11, Issue 1, special XVII. P. 173–177.
12.Bondarenko A., Semashko T., Moroz O. Axiological density of linguocultural concept. *Linguistics and Cultural Review*. Publisher American Linguist Association. 2021. V. 5. N1. P. 272–287.

Інформаційні ресурси

Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: http://www.mova.info/.
Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: https://uk.wikipedia.org.
Український мовно-інформаційний фонд НАНУ. URL: www.ulif.org.ua.